

בס"ד. שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשח"י.

— התוועדות ב, המשך לשמחת תורה —

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה.

א. דובר לעילי שהתוועדות זו היא המשך להתוועדות דשמחת תורה. וכיון ששמח"ת קשור עם שמחה וריקודים, תהי' התחלת ההתוועדות בניגון של שמחה.

ב. דובר אודות המנהג לאכול העירוב תבשילין בסעודה שלישית (שזהו המקור בנגלה להתוועדות בתור המשך לשמח"ת בזמן דסעודה שלישית דשבת בראשית הסמוך לשמח"ת), שקו"ט בבי' הטעמים לעירוב תבשילין והחילוקים ביניהם, והביאור בפנימיות הענינים — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ז ע' 183 ואילך.

* * *

ג. דובר לעיל² בענין אור מים רקיע, שכיון שכל הענינים נמשכים מהתורה, כמאמר³ "אסתכל באורייתא וברא עלמא", בהכרח לומר, שגם בתורה ישנם ג' הבחי' אור מים רקיע.

והענין בזה⁴:

החילוק בין מים לרקיע הוא — שהמים עצמם הם פשוטים, ואין בהם ציור, לא ציור של מראה וגוון, ולא ציור של שטח, עגול או בעל קרנות כו', שכן, לפי ציור הכלי שבו מוזגים את המים, כך יהי' הציור בהמים (הן ציור הגוון והן ציור השטח), וגם אז, אין זה באופן שציור הכלי נקנה בהמים, אלא זהו רק לפי שעה ואח"כ חולף ועובר, שכן, כאשר שופכים את המים מכלי זה לכלי אחר, אזי יהי' בהם ציור אחר, וגם ציור זה אינו אלא ענין העובר כו'; ואילו ענינו של רקיע הוא — אגלידו מיא⁵, שאז נעשה ציור בהמים באופן שהצורה נקנית בהמים עצמם.

(4) ראה ספר הערכים חב"ד ערך אור מים רקיע ס"ט (כרך ג ע' תלו ואילך). וש"נ.

(5) ראה תרגום ופרש"י ומצו"צ יחזקאל א, כב.

(1) שיחת יום שמח"ת בסופה (לעיל ס"ע 125 ואילך).

(2) שיחת שמחת בית השואבה ס"א ואילך (לעיל ע' 52 ואילך).

(3) זח"ב קסא, ריש ע"ב.

וב' המדריגות דמים ורקיע כפי שהם בתורה — הו"ע תושב"כ ותושבע"פ⁶: תושבע"פ, שבה מתברר כל ענין בהבנה והשגה — יש בה כבר מדידה והגבלה, שזהו בחי' רקיע; ותושב"כ, שהיא קודם ברור הענין בהבנה והשגה (שזה נעשה בתושבע"פ), ובפרט סיפורי מעשיות שבתורה שהם סודות התורה הגנוזים שלמעלה מהשגה לגמרי — הרי היא למעלה ממדידה והגבלה, שזהו בחי' מים.

והנה, גם בחי' מים שבתורה קאי על התורה כפי שכבר נמשכה ובאה בבחי' החכמה [והיינו, שאף שלא נמשכה עדיין בבחי' בינה, שזהו"ע רקיע⁷, מ"מ, נמשכה כבר בבחי' חכמה עכ"פ] — חכמה שלמטה, או אפילו כפי שהיא בשרשה בחכמה דאצילות;

אמנם, מדריגת התורה לאמיתתה כפי שהיא למעלה מהחכמה — וכידוע⁸ הדיוק בהמאמר "אורייתא מחכמה נפקת"⁹, נפקת דייקא, אבל שרשה האמיתי הוא למעלה מהחכמה — היא בבחי' "אור".

ד. והענין בזה:

בענין האור — אין הכוונה להציור ותואר שישנו באור בגשמיות, אלא הכוונה היא לענין הגילוי שבאור.

וכמו שהוא בנוגע לענין המים — שהתורה נקראת בשם מים, כמארז"ל¹⁰ "אין מים אלא תורה" — שאין הכוונה להציור ותואר שבענין המים בגשמיות, אלא הכוונה היא לענין הירידה שבמים, כמארז"ל¹¹ "מה מים מניחים מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה", וכמו"כ גם בענין האור, שהכוונה היא לענין הירידה והגילוי שבהאור.

וההסברה בזה — כידוע שכל ההמשכות שלמעלה הם באין ערוך לגבי הקב"ה, ואינם אלא מצד "כי חפץ חסד הוא"¹², וכן הוא גם בענין התורה, שהתחלת הגילוי דתורה אינו אלא מצד "כי חפץ חסד הוא". ומזה מובן שכאשר התורה מתחילה לבוא לענין הגילוי — הרי זו ירידה, וענין זה נקרא בשם אור.

וזהו מ"ש בנוגע לתורה "עוטה אור כשלמה"¹³, היינו, שגם כפי

(9) זח"ב סב, א. פה, א. קבא, א. ועוד.
 (10) ב"ק יז, א. וש"נ.
 (11) תענית ז, א.
 (12) מיכה ז, יח.
 (13) תהלים קד, ב.

(6) ראה ד"ה להבין ענין שמח"ת פ"ה (לעיל ע' 119). סה"מ עטר"ת ע' לב.
 (7) ראה לקו"ת תזריע כב, ד. ובכ"מ.
 (8) ראה תניא אגה"ק ס"א (קב, ב).
 ובכ"מ.

שהתורה היא בשרשה הראשון שנקראת בשם אור, שהו"ע הגילוי, הרי זה כבר ענין של ירידה, כמו "שלמה", ענין הלבוש, שהוא באין ערוך לגבי המלוכש בו, והיינו, שהתורה שהיא לבוש להקב"ה היא באין ערוך לגבי הא"ס. וזהו החילוק שבין תורה לנש"י, שנש"י הם מושרשים בהעצמות ממש, משא"כ התורה, גם כפי שהיא במדריגות היותר נעלות הרי זה רק בחי' אורות וגילויים בלבד¹⁴.

ועפ"ז יובן מ"ש במדרש¹⁵ "כל אורה שנאמר באליהו אינה אלא בירידת גשמים" (והיינו, שמהאור נעשים עננים ויורדים גשמים) — דלכאורה מהי השייכות דמטר לאור — אך הענין הוא, לפי שענין האור הוא השרש לענין המים. והיינו, שכשם שענין הרקיע נמשך מענין המים (שהרי רקיע ענינו "אגלידו מיא"), כמו"כ ענין המים נמשך מענין האור. אמנם, אע"פ שגם בחי' אור הו"ע של ירידה, מ"מ, יש חילוק גדול בין הירידה שבאור לירידה שבמים.

וע"ד החילוק בין האור ומים למטה — שאור הוא רוחני ומים הם גשמיים, ועוד זאת, שבאור לא שייך שיהי' בו ענין של ציור, להיותו באופן של פשיטות אמיתית שלמעלה לגמרי מענין הציור, משא"כ מים, אף שלעת עתה הרי הם בבחינת פשיטות, הרי יכול להיות "אגלידו מיא".

וכמו"כ יובן בנוגע לתורה — שאף שענין האור הוא באופן של ירידה, מ"מ, הירידה היא בענין הגילוי בלבד, אבל הוא באופן שאינו שייך לענין הציור כלל; ולאחרי כן ישנה ירידה נוספת — שנעשה בבחי' מים, ולאחרי כן ישנה ירידה נוספת — שנעשה בבחי' רקיע, שהו"ע ההבנה וההשגה שבתושבע"פ.

ה. והנה, על בחי' רקיע שבתורה — תושבע"פ — נאמר¹⁶ "לפני קרתו (אגלידו מיא) מי יעמוד":

תושבע"פ — באה באופן של הבנה והשגה, וצריך ללמדה באופן שיבין היטב בשכלו האנושי, שדוקא אז מקיים מצות לימוד התורה. וזהו החילוק בין תושב"כ לתושבע"פ¹⁷ — שבתושב"כ יוצא י"ח ע"י הקריאה בתורה בלבד, אף שאינו מבין מה שקורא, משא"כ

14) ראה ד"ה להבין ענין שמח"ת פ"ג ואילך (לעיל ע' 116 ואילך).
 15) ב"ר ספכ"ו. וראה תענית ז, ב.
 16) תהלים קמו, יז (וראה פרש"י ומצו"צ עה"פ).
 17) ראה הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

בתושבע"פ — אם אינו מבין אינו יוצא י"ח, אלא צריך להבין בהבנה והשגה גמורה בשכלו האנושי.

וכיון שכן, הרי יכול להיות שיחשוב שכל ענין התורה אינו אלא מה שמבין בשכלו האנושי, ובמילא עלול לשכוח שהתורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה.

בשלמא בתושב"כ, הרי כיון שרואה שעניני התורה אינם בהבנה והשגה, ובפרט סיפורי התורה שבהם גנוזים סודות התורה — אין צורך להבהיר שזהו שכל אלקי; אבל בתושבע"פ, כיון שדורשים ממנו שיבין היטב בשכלו האנושי — עלול הוא לחשוב שהעיקר הוא השכל שבדבר, ולשכוח שזהו שכל אלקי.

ועל זה נאמר "לפני קרתו מי יעמוד", היינו, שלא כל אחד יכול לעמוד בזה, שלימוד תושבע"פ יהי' כדבעי.

ו. והעצה לזה — "ישב רוחו יזלו מים"¹⁸:

"רוחו" — היינו רוח שבלב. והו"ע העבודה שבלב, כמ"ש¹⁹ "לעבדו בכל לבבכם", ואמרו רז"ל²⁰ "איזו היא עבודה שבלב, זו תפלה", וכמבואר בתורת החסידות²¹ הפירוש ד"עבודה שבלב", עבודה שהיא בתוך הלב ועם הלב ("אין הארצן און מיטן הארצן").

וכאשר "ישב רוחו", עבודה שבלב — אזי "יזלו מים", היינו, שגם בבחי' רקיע שבתורה ניכר ונרגש שזהו"ע ענין שנוזל מבחי' מים, ויתירה מזה, שבחי' המים גופא נוזל מבחי' האור.

והענין בזה:

אמרו רז"ל²² "כל האומר אין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו", והיינו, שכאשר ישנו רק לימוד התורה, ללא עבודת התפלה, אזי לא זו בלבד שחסר אצלו ענין התפלה, אלא "אפילו תורה אין לו".

וההסברה בזה:

אמיתית ענין התורה — אפילו תושבע"פ שהיא בבחי' רקיע — אינו שכל אנושי ח"ו, אלא גם בחי' הרקיע שבתורה נוזל מבחי' המים, ובחי' המים נוזל מבחי' האור, והאור בא מן המאור. ולאמיתו של דבר הרי כל הענינים כלולים תמיד בהמאור, ואינם נעשים דבר נפרד ח"ו.

(21) סה"מ תרפ"ח ע' קד. ה'ש"ת ע' 163.

ועוד.

(22) יבמות קט, ב.

(18) שם, יח.

(19) עקב יא, יג.

(20) תענית ב, א. ספרי ופרש"י עה"פ.

אמנם, כאשר ישנו רק לימוד התורה (בחי' רקיע), ללא עבודת התפלה — אזי "לפני קרתו מי יעמוד", כיון שלוקח את כל ענין התורה כמו שכל אנושי, ולכן, אפילו תורה — שאמיתית ענינה שהיא כלולה תמיד בהמאור — אין לו.

ולכן העצה היא — "ישב רוחו", שהו"ע עבודת התפלה, שעי"ז "יזלו מים", היינו, שיורגש גם בבחי' רקיע שנמשך מבחי' מים, ובחי' המים נמשך מבחי' האור, ובאופן שכל זה כלול תמיד בהמאור.

ז. ובענין זה יש נתינת כח מיוחדת בשמחת-תורה:

ביום שמח"ת, כמו בכל ימי השנה, צריך להיות העסק בתורה בכל ג' הבחי' דרקיע מים ואור: לימוד תושבע"פ — בחי' רקיע, החל מלימוד פרק "איזהו מקומן" ושאר הענינים דתושבע"פ שבסדר התפלה; ופשיטא הקריאה בתושב"כ — בחי' מים; וכמו"כ צ"ל ההתעסקות בבחי' האור שבתורה — פנימיות התורה, שעז"נ בגמרא²³ הלשון "כל המשתמש באור תורה", או כפי שנקרא "טל תורה"²⁴, כידוע²⁵ ש"טל" ו"אור" ענינם אחד.

אמנם, ענינים אלו ישנם גם בכל ימי השנה; ואילו הענין המיוחד של שמח"ת — הרי מצות היום היא בהריקוד עם הספר-תורה כפי שהיא כרוכה²⁶.

כלומר: מצות היום דשמח"ת אינה בלימוד התורה, שזהו כפי שהתורה היא בבחי' רקיע או בבחי' מים, וגם לא בקריאת התורה, שקריאה הו"ע של אור וגילוי, אלא נוטלים את הס"ת באופן שלא פותחים אותה אלא כפי שהיא כרוכה, היינו, שנוטלים את העצם של התורה כפי שהיא בבחי' העצמות.

[ואף שנת"ל (ס"ד) שכללות ענין התורה הוא רק בבחי' האורות והגילויים — הרי מצד מעלת נש"י שמושרשים בהעצמות, הנה עי"ז שישאל משמחים את התורה, ממשיכים בה בחי' העצמות].

ובענין זה — שוים כל בני:

בלימוד תושבע"פ, בחי' רקיע — יש חילוקי דרגות, ועד שמצינו

מים רקיע ס"ד (כרך ג ס"ע תיב ואילך). וש"נ.

(23) כתובות קיא, ב.

(26) ראה גם שיחת ליל שמח"ת דאשתקד

(24) יל"ש ישעי' רמז תלא.

בתחלתה (תו"מ ח"י"ע ע' 74 ואילך). וש"נ.

(25) ראה ספר הערכים חב"ד ערך אור

בגמרא²⁷ שישנם כאלו שיוצאים י"ח תלמוד תורה באמירת הפסוק "שמע ישראל", פסוק בתושב"כ; וגם בלימוד תושב"כ, בחי' מים — יש ג"כ חילוקים; ומכ"ש שבלמוד פנימיות התורה יש כמה חילוקים (והיינו, שגם בדורות אלו שצריכים כולם ללמוד פנימיות התורה (כמובא בקונטרס עץ החיים²⁸ מהקדמת הרח"ו²⁹), יש בזה כמה חילוקים).

אבל בענין הריקודים עם הס"ת בשמח"ת — שוים כל בני", והיינו, לפי שענין זה הוא מצד עצם הנשמה, ובעצם הנשמה שוים כל בני".

וזוהי העבודה דשמח"ת — שהעצם של בני" מתקשר עם העצם של התורה, ועי"ז עם העצם של הקב"ה, ועד שנעשה לא רק "ישראל ומלכא בלחודוהי"³⁰, אלא "ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד"³¹.

* * *

ה. דובר כמ"פ³² שבכדי לקבל את כל ההשפעות וההמשכות מלמעלה על כל השנה כולה, הרי כיון שכל ההשפעות של הקב"ה הם באופן של חסד חנם ובתורת צדקה³³, הנה ה"כלי" לקבלת ההשפעות הוא ע"י המצוה דנתינת צדקה.

וע"ד שהתחלת עבודת כל יום ויום היא בנתינת הצדקה, כדאיתא בגמרא³⁴ "הייב פרוטה לעני והדר מצלי", וכיון שהתפלה היא התחלת כל הענינים (שהרי קודם התפלה אסור לעסוק בעניני הרשות³⁵, ואפילו לימוד התורה צריך להיות לאחר התפלה דוקא, כמארז"ל³⁶ "על תפילתי שתהא סמוכה למטתי"), וההקדמה לתפלה היא ע"י נתינת הצדקה, נמצא, שנתינת הצדקה היא התחלת עבודת היום. וטעם הדבר — לפי שבכל יום ויום נעשה האדם ברי' חדשה³⁷, ולכן צריך להתחיל את היום בנתינת הצדקה, שע"ז נעשה "כלי" לקבל את כל ההשפעות שמלמעלה (שתחלת המשכתם היא ע"י התפלה).

ועד"ז מובן בנוגע לכל שנה ושנה, שבכדי לקבל את ההשפעות שנמשכים ממועדי חודש תשרי, שהם מועדים כלליים על כל השנה, הנה

(ב) דאשתקד ס"ל (תו"מ ח"י"ח ע' 147 ואילך).
וש"נ.
33) ראה תניא אגה"ק סי"ז. ובכ"מ.
34) ב"ב יו"ד, א.
35) ברכות יד, א.
36) שם ה, ב ובפרש"י.
37) שו"ע אדה"ז או"ח רס"ו. רס"ו. ועוד.

27) מנחות צט, ב.
28) בסופו.
29) לשער ההקדמות.
30) ראה זהר ח"א סד, א"ב. רח, ב. ח"ג.
לב, א. קד, ב.
31) ראה זח"ג עג, א.
32) ראה שיחת ש"פ בראשית (התוועדות

בשמח"ת, סיום המועדים הכלליים, צריך להתנדב לקופה הכללית סכום מטבעות כפי מספר ימי השנה.

וכבר נתבאר בארוכה³² גודל המעלה שבנתינת צדקה לקופה הכללית, אשר, מלבד כל שאר המעלות שבדבר, ישנה גם המעלה שהנתינה מועילה גם עבור הימים שעברו, כיון שגבאי צדקה תורמים על הגבוי ועל העתיד לגבות³⁸.

ט. ובנוגע לפועל:

כיון ששנה זו היא שנה כסדרה, שיש בה שנ"ד ימים — יתנדב כל אחד סכום של שנ"ד מטבעות, כפי יכלתו, ויותר מכפי יכלתו, כמבואר בתניא³⁹ בענין נתינת הצדקה, ש"כל אשר לאיש יתן בעד נפשו"⁴⁰, כדי לפעול עבור עניני נפשו הפנימיים.

ובפרט ע"פ המבואר בענין הצדקה שעז"נ⁴¹ "מלוה ה' חונן דל", כך, שככל שירבה בנתינת הצדקה, ישלם לו הקב"ה בעשירות כמה פעמים ככה. והרי מצות הצדקה היא המצוה היחידה שעלי' אומר הקב"ה "ובחנוני נא בזאת"⁴², היינו, שינסו וירבו בנתינת הצדקה, ואז יחזיר הקב"ה כמה פעמים בכל הענינים דבני חיי ומזוני רויחי.

וכל הרוצה יכול לצרף שמו ושם אמו, וכן שמות בני ביתו עם שם אמם, וזיכורם על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שלהיותו חי וקיים — שהרי עי"ז ש"זרעו בחיים", "הוא בחיים"⁴³ — ימשך את כל ההשפעות, והוא יוליכנו קוממיות לארצנו.

והעיקר — שתהי' הנתינה בריבוי ("וואָס מערער"), ובאופן של הרחבה, ועי"ז יומשך הרחבה ו"דשן" — כמספר שנ"ד, אותיות "דשן" — בגשמיות וברוחניות, בכל המצטרך לו ולבני ביתו.

* * *

י. דובר לעיל בענין אור מים רקיע שבתורה, שבחי' רקיע הו"ע תושבע"פ שבהבנה והשגה, וענין זה נמשך מבחי' המים, שהו"ע תושב"כ שלמעלה מהשגה, וענין זה נמשך מבחי' אור שבתורה שלמעלה לגמרי מבחי' חכמה, והו"ע פנימיות התורה.

41) משלי יט, יז. וראה אגה"ק סט"ז שם.

42) מלאכי ג, יו"ד. וראה תענית ט, רע"א.

43) תענית ה, ב.

38) כתובות קח, א. וש"נ.

39) אגה"ק ס"י (קטו, סע"ב ואילך). סט"ז

(קכד, סע"ב ואילך).

40) איוב ב, ד.

והנה, אע"פ שבכלל הנה תושבע"פ ענינה הבנה והשגה ותושב"כ הו"ע החכמה שלמעלה מהבנה והשגה, מ"מ, יש גם ענין של התכללות: בתושבע"פ ישנם כו"כ ענינים שלמעלה מהשגה, וכמו האגדות שבגמרא, שזהו"ע של התכללות תושב"כ בתושבע"פ, מים ברקיע;

ובתושב"כ יש כמה ענינים שנאמרו בבירור ובאופן של השגה, שכן, אע"פ שרוב המצוות אינן גלויות וידועות ומפורשות אלא ע"י תושבע"פ⁴⁴, מ"מ, יש כמה מצוות שגם מצד תושב"כ עצמה יודעים בבירור כוונת הדברים,

— ולדוגמא: במצוות שהם חובת הלכות, כמו מצות אהבת ה', כמ"ש⁴⁵ "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו'" — הרי משמעות הפסוק ברורה לחלוטין, שצריך לאהוב את ה' בכל הלב!

בפסוק לא נתבאר אמנם כיצד באים לידי אהבה, פרטי ההתבוננות בדברים המעוררים את האהבה, וה"בכך" והתכלית של האהבה, וכמו"כ לא נתבאר מהות האהבה, אהבה שכלית או אהבה טבעית המסותרת כו' (כמבואר בתניא⁴⁶); אבל עצם הענין שצריך להיות אהבה לה' הוא דבר המובן וברור (דלא כבמצוות מעשיות, שברובם ככולם, גם עצם המצוה אינו גלוי וידוע ומפורש בתושב"כ, כי אם בתושבע"פ).

ונוסף על האמור בענינים שבין אדם למקום, מצינו כן גם בענינים שבין אדם לחבירו, כמו המצוה "הוכח תוכיח את עמיתך"⁴⁷, או המצוה "ואהבת לרעך כמוך"⁴⁸, שגם בתושב"כ הרי זה באופן של הבנה והשגה גמורה —

שזוהי ההתכללות דתושבע"פ בתושב"כ, רקיע במים.

וכשם שישנה ההתכללות דבחי' מים ורקיע זב"ז, כמו"כ ישנה ההתכללות דבחי' אור עם בחי' מים ורקיע: בכל ענין של תושב"כ ותושבע"פ (מים ורקיע) ישנו הפנימיות (אור) שבזה, שזוהי ההתכללות דבחי' אור בבחי' מים ורקיע; ובפנימיות התורה ישנו השורש לבחי' מים ורקיע, שזוהי ההתכללות דבחי' מים ורקיע בבחי' אור.

וכמו"כ מצינו בענין הספירות — שענינם של ג' הבחי' אור מים רקיע בספירות הו"ע כתר חכמה ובינה⁴⁹:

44) ראה תניא אגה"ק סכ"ט (קנ, ב).
 45) ואתחנן ו, ה.
 46) פט"ו ואילך.
 47) קדושים יט, יז.
 48) שם, יח.
 49) ראה ספר הערכים חב"ד ערך אור מים רקיע ס"ו (כרך ג ע' תכא ואילך). וש"נ.

ישנה ההתכללות דחכמה ובינה — "הבן בחכמה וחכם בכינה"⁵⁰, וכמבואר בארוכה במאמרי כ"ק מו"ח אדמו"רי⁵¹ בענין התכללות הבינה בחכמה, שלא זו בלבד שמצד שלימות החכמה יש גם ענין הבינה שבחכמה (שאינן זה אמיתית ענין ההתכללות), אלא שכל פרצוף הבינה ישנו בחכמה, שזהו אמיתית ענין ההתכללות דחו"ב שכלולים זה מזה וזה בזה;

וכמו"כ גם בכתר, שיש בו ההתכללות דחכמה ובינה, חכמה בפ"ע ובינה בפ"ע, והיינו, שאין הכוונה שרק החכמה מושרשת בכתר, ולאחרי שהחכמה נמשכת מכתר, אזי נמשך מהחכמה ענין הבינה, אלא שגם הבינה כלולה בכתר באופן שיש לה שורש בפ"ע (כמבואר בארוכה בכ"מ⁵²).

ומזה מובן גם בנוגע לג' הבחי' אור מים רקיע שבתורה, שבחי' אור שבתורה הוא שורש לבחי' מים שבתורה וגם לבחי' רקיע שבתורה.

יא. אמנם, ענין האור שבתורה — לא כל ענינו הוא להיות שורש לבחי' מים ורקיע, אלא ישנו גם ענין האור כפי שהוא בפני עצמו.

והיינו, שכשם שרואים בענין מים ורקיע שבתורה, שעם היותם כלולים זמ"ז, ושניהם כלולים בבחי' האור, מ"מ, יש בחי' מים בפ"ע (תושב"כ) ובחי' רקיע בפ"ע (תושבע"פ), כמו"כ יובן בבחי' אור שבתורה, שאף שכולל בחי' מים ורקיע, מ"מ, ישנו גם ענין האור כמו שהוא בפני עצמו.

ויובן ע"פ הכלל שכתב הרמב"ם במורה נבוכים⁵³, והוא בחסידות⁵⁴, ש"אם נמצא דבר מורכב משני דברים, ונמצא אחד משני הדברים לבדו מחוץ לאותו דבר המורכב, נתחייבה בהכרח גם מציאות השני מחוץ לאותו דבר המורכב".

ולדוגמא: לחם — מורכב מקמח ומים. וכאשר רואים שישנה גם מציאות של קמח בפ"ע, הנה אפילו אם לא היינו רואים מציאות המים בפני עצמם, הרי מציאותו של הקמח בפ"ע מכריחה לומר שיש גם מציאות המים בפני עצמם.

50) ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה סה"מ ע' עו.

תרג"ט ס"ע עג. וש"נ. 52) ראה גם סה"מ תרפ"ח שם. ועוד.

51) סה"מ תרפ"ח ע' קכד. וראה גם 53) ח"ב פ"א.

הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרג"ט 54) ספר החקירה להצ"צ סג, א.

ועד"ז בנדו"ד: כיון שבחי' אור מים ורקיע כלולים זמ"ז, הרי כאשר רואים שישנה מציאות של מים ורקיע בפני עצמם, בהכרח לומר שיש גם מציאות האור בפני עצמו, לא בתור שורש למים ורקיע.

יב. והענין בזה בעבודת האדם⁵⁵:

העבודה בבחי' רקיע היא עבודה שע"פ טעם ודעת. והעבודה בבחי' מים היא עבודה שלמעלה מטו"ד, עבודה מצד קבלת עול. אבל אעפ"כ, הרי זה באופן שישנה מציאותו של האדם, ויש לו הבנה והשגה, אלא שעומד בתנועה של קבלת עול לעבוד עבודתו גם כאשר אינו מבין בשכלו. וזהו ענין המים — שהם באופן של פשיטות, ומ"מ ישנה איזה מציאות.

אבל העבודה שמצד בחי' האור שבתורה (פנימיות התורה) היא באופן שאינו מציאות כלל, והיינו, שכל כך מונח הוא ("אריינגעטאָן און פאַרטרונקען") בפנימיות התורה שלמעלה משכלו האנושי עד שנפסדה מציאותו לגמרי ("ער האָט אָנגעוואָרן אינגאַנצן זיין מציאות") — שזהו ענין האור שאינו בבחי' מציאות.

ועל זה אומרים שישנו ענין האור לא רק כפי שהוא מקור למים ורקיע, אלא כפי שהוא בפני עצמו:

אין לחשוב שכל ענין לימוד החסידות (אור) הוא רק כדי להוסיף חיות בעבודה דקבלת עול (מים) ובעבודה שע"פ טו"ד (רקיע) שיהיו כדבעי, אלא ענין החסידות הוא ענין שמצד עצמו; מצד עצמו הרי זה ענין נעלה ביותר.

כלומר: לימוד החסידות צריך להיות לא רק כדי להוסיף חיות בעבודה ד"סור מרע ועשה טוב"⁵⁶, או כדי להוסיף חיות בעבודת התפלה; בודאי צריך להיות גם ענין זה, אבל, עיקר ענין לימוד החסידות צריך להיות לא בשביל תכלית צדדית, אלא בשביל חסידות עצמה, בבחינת "טעמו וראו כי טוב הוי"⁵⁷.

וכמשל הבן המתקרב לאביו, ובפרט כאשר הי' תחילה בשבי' ויוצא מהשבי' — שבראותו את אביו, אינו חושב על שום דבר, אלא צועק אבא אבא...

ועד"ז בנדו"ד, שלאחרי העבודה דר"ה ויוהכ"פ, שהו"ע עבודת התשובה — אין לחפש ענינים צדדיים, אלא צריך להיות החיבוק

56) תהלים לד, טו.
57) שם, ט.

55) ראה ספר הערכים חב"ד ערך אור
מים רקיע ס"י (כרך ג ע' תמו ואילך). וש"נ.

("ארום-כאפן זיך") והצעקה "אבא אבא", שזהו ע"י לימוד פנימיות התורה, שבזה ישנו הענין ד"טעמו וראו כי טוב הוי".

וזהו ענין האור דתורה כפי שהוא בפני עצמו — להיות שקועים תמיד בלימוד החסידות, ועד שלא תהי' נראית המציאות שלו, אלא כל מציאותו תהי' מציאות האור, שהוא כלול בהמאור.

ובפשטות — שכאשר ישנו רגע פנוי שאינו יודע מה לעשות בו, יקח ביכל חסידות, מאמר או קונטרס, בדפוס או בכתב-יד, וילמד בו. וכאמור — לא מצד ענינים צדדיים, אלא מצד העצם, והיינו, שעצם הנשמה נמשך לעצמות, ולכן נחפז ללימוד מאמר ("ער כאפט זיך צו אַ מאמר"), כיון שבמאמרי רבותינו נשיאינו, בחי' אור דתורה, ישנו עצמות המאור!

והכח לזה הוא משמחת תורה, כאמור לעיל (ס"ז) שעיקר הענין דשמח"ת הוא הריקוד עם הס"ת כפי שהיא כרוכה, והיינו, שאין זה זמן של לימוד התורה, ואפילו לא קריאה בתורה, אלא זהו זמן שעצם הנשמה נמשכת לעצם התורה, ולכן הרי זה הזמן לקבל על עצמו החלטה — באופן של נתינת כח על כל השנה — להיות נמשך ("ער זאָל זיך צוכאָפן") להאור והמאור שבתורה, כמו שעצם נמשך אל עצם.

יג. כל דבר צריך לפרש באותיות פשוטות בנוגע לפועל ממש:

צריכים להיות "מעלין בקודש"⁵⁸. אלו שגם עד עתה היו להם שיעורים בלימוד החסידות — יוסיפו בזה כפי יכולתם ויותר מכפי יכולתם; ואלו שעדיין לא היו להם שיעורים בחסידות — הנה מהיום והלאה יתחילו ללמוד חסידות. וכל זה — מצד הנתינת כח דשמח"ת. ואין לדחות זאת. הכוונה היא בפשטות — שיתחילו ללמוד חסידות עוד הלילה, ומחר בבוקר, ומחר בלילה וכו', ולהמשיך זאת בכל השנה כולה.

וכאשר יחליטו על כך באמת, יעזור השי"ת שיוכלו לקיים זאת בפועל.

* * *

יד. הסדר הנהוג⁵⁹ — שנותנים משקה לאלו שנוסעים למקומותיהם, כדי לערוך התוועדות במקום בואם, ו"גדולה לגימה שמקרבת"⁶⁰.

ע' 167). וש"נ.

(58) ברכות כח, א. וש"נ.

(60) ראה סנהדרין קג, סע"ב ואילך.

(59) ראה גם שיחת ש"פ בראשית

(התוועדות ב) דאשתקד בסופה (ת"מ ח"ח

יש לקרב את כל בני"י לבחי' רקיע שבתורה, ולא להסתפק בכך ("ניט אָפּשטעלן זיך"), אלא להוסיף ולקרוב גם לבחי' מים שבתורה, ולא להסתפק בכך, אלא להוסיף ולקרוב גם לבחי' האור דתורה, והו"ע יפוצו מעינותיך חוצה, שע"ז משלימים את הכוונה דדירה בתחתונים⁶¹.

וכידוע שענין הדירה הוא באופן שעצמות ומהות דר בהדירה⁶², ולכן, כשם שבעצמות ומהות לא שייך חילוק בין פנימיות לחיצוניות, להיותו בכל מקום בשה, כך גם בהענין דיפוצו מעינותיך חוצה — שע"ז עושים הדירה לעצמותו — לא שייך חילוק בין פנימיות לחיצוניות, ולכן צריך להיות הענין דיפוצו מעינותיך בכל מקום, אפילו בחוצה, וכאשר מפצים שם את המעיינות, שוב אין זה בבחי' חוצה ("אויס חוצה"), כיון שהמעיינות מגלים את עצם הנשמה, והרי עצם הנשמה קשורה — ע"י עצם התורה — עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

וע"פ המבואר בתניא⁶³ ש"כאשר כל הנשמה ונפש האלקית שבכל ישראל המתחלקת בפרטות לששים ריבוא (ש"הן שרשים וכל שרש מתחלק לששים ריבוא ניצוצות כו") תקיים כל נפש פרטית כו", וע"ז פועלים בכללות העולם, הרי מובן, שכאשר כל אחד עובד עבודתו עד שמתגלה העצם שלו,

— וכמשנת"ל⁶⁴ בענין החלק מן העצם, שהעצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו⁶⁵, כך, שב"חלק" ישנו העצם כולו, אלא שנמצא בו באופן של חלק. וע"ד משנת"ל⁶⁴ בענין דירה בתחתונים, שאף שנמצא כאן בהעלם, הרי נמצא כאן העצם כולו כמו שהוא — אזי פועלים התגלות עצמות ומהות בעולם, ועד שיהי' לא רק כפי שהעצם נמצא בהחלק, בבחי' העלם (כנ"ל), אלא בגילוי ממש, כפי שיהי' בגאולה העתידה, בעגלא דידן, בקרוב ממש, במהרה בימינו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן קנקני משקה להנוסעים, לערוך התוועדויות במקומותיהם].

* * *

61) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז. 64) שיחת ליל שמח"ת קודם הקפות סי"ג ואילך (לעיל ע' 94 ואילך).
 62) ראה כתר שם טוב בהוספות סרכ"ז. ובכ"מ.
 63) ראה תו"מ סה"מ שבת ע' שח. וש"נ.
 64) פל"ז (מו, ב).

טו. ידוע⁶⁶ שג' המועדים הם כנגד ג' האבות אברהם יצחק ויעקב: פסח — כנגד אברהם, שנאמר⁶⁷ "לושי ועשי עוגות". שבועות — כנגד יצחק, שהרי מקרן אחת דאילו של יצחק נעשה השופר דמתן-תורה (ומהקרן השני יהי' ה"שופר גדול" דלעתיד⁶⁸). וסוכות — כנגד יעקב, שנאמר⁶⁹ "ולמקנהו עשה סוכות".

ונוסף לזה ישנו גם היו"ט דשמיני-עצרת, אשר, עם היותו שמיני לראשון דחג הסוכות (עליו נאמר⁷⁰ "ולקחתם לכם ביום הראשון"), הרי הוא גם "רגל בפני עצמו"⁷¹, ויו"ט זה הוא כנגד יוסף⁷².

ולכן, כשם ששמע"צ הוא שמיני לראשון ואעפ"כ הוא רגל בפני עצמו, כמו"כ מצינו ביוסף ב' ענינים אלו:

ענינו של יוסף הוא ההמשך של יעקב (שכנגד סוכות), כמ"ש⁷³ "אלה תולדות יעקב יוסף",

ואעפ"כ, הי' סדר עבודתו באופן אחר — כידוע⁷⁴ שכל האבות ובכללם יעקב היו רועי צאן, היינו, שעבודתם היתה באופן של התבודדות מהעולם, כיון שעניני העולם היו מבלבלים אותם, משא"כ יוסף שהי' "מושל בכל ארץ מצרים"⁷⁵, "ערות הארץ"⁷⁶, וכתוב ביי"ד⁷⁷ "ויבוא הביתה לעשות מלאכתו", "למיבדק בכתבי חושבני"⁷⁸, ובשעת מעשה עמד בתכלית ההתקשרות והדביקות באלקות באופן היותר נעלה. והרי דוקא באופן כזה נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים, היינו, שגם בתחתונים גופא עושים דירה לו ית'.

והנה, הפירוש ד"ואלה תולדות יעקב יוסף" הוא — ששלימות ענינו של יעקב, בחיר האבות⁷⁹, נעשית ע"י יוסף דוקא⁸⁰.

וכן הוא גם בענין המועדים — שהתכלית של כל הענינים דחודש תשרי היא הקליטה בשמע"צ ושמח"ת, שמזה נמשך על כל השנה כולה.

66 זח"ג רנו, ריש ע"ב. טואו"ח סוסי"ז.
 67 וירא יח, ו.
 68 פדרר"א ספל"א.
 69 וישלח לג, יז.
 70 אמור כג, מ.
 71 סוכה מח, רע"א. וש"נ.
 72 זח"א רח, ריש ע"ב. וראה לקו"ש
 ח"ג ס"ע 832 ואילך. וש"נ.
 73 וישב לז, ב.
 74 ראה תו"ח ויחי קב, ב ואילך. ד"ה
 ולא זכר עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' קג ואילך),
 תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' כג ואילך). ועוד.
 75 ויגש מה, כו.
 76 מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר
 פ"א, ד.
 77 וישב לט, יא.
 78 ת"א עה"פ.
 79 שעה"פ תולדות כז, כה. וראה גם ב"ר
 פע"ו, א. זח"א קיט, ב. קלג, א. קמו, ב. קעא,
 ב.
 80 ראה ביאוה"ז לאדהאמ"צ ויחי ל, ב.
 ובכ"מ.

וזוהו מ"שוי⁸¹ "כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל" — כי תכלית הכוונה בענין האבות היא שתהי' "מטתו שלימה"⁸², ועד לענינו של יוסף, שגם כאשר נמצאים בתחתונים עושים מהם גופא דירה לו ית'.

טז. נשי ישראל צריכות לדעת שהתפקיד שלהן הוא לבנות את בית ישראל, כך, שבהן תלוי' הכוונה העליונה כולה. עליהן להבטיח שהבית שלהן — כל הענינים הגשמיים של הבית — יהיו באופן המתאים ע"פ תורה, וע"פ פנימיות התורה.

חינוך הילדים⁸³ — הרי זה ענין שתלוי לגמרי בהן, ועליהן לחנך את הילדים ע"פ תורה, ואפילו הנהגת הבעלים תלוי' במדה מסויימת בהן, וא"כ, עליהן להשפיע גם על בעליהן.

ועי"ז ישפיעו גם מחוץ להבית, והיינו, שאע"פ שבנות ישראל אינן צריכות להתעסק עם עניני חוץ, שהרי "כל כבודה בת מלך פנימה"⁸⁴, מ"מ, עי"ז שישפיעו על בעליהן, יפעלו שלא רק הבית שלהן יהי' דירה לו ית', אלא גם הענינים שמבחוץ יהיו דירה לו ית'.

על הנהגה כזו איתא בגמרא⁸⁵ ש"בנות ישראל נאות הן" — יפות תואר ויפות מראה⁸⁶, שענינו ברוחניות הוא קיום רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה⁸⁷ (שהרי אע"פ שנשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא, הרי זה באופן שיוצאים י"ח ע"י בעליהן⁸⁸).

וככל שיתוסף בפעולתן של נשי ישראל שתהי' שנה בריאה ברוחניות — תהי' להן ולבני ביתן שנה בריאה גם בגשמיות; כאשר יפעלו שתהי' שנת אורה ברוחניות — תהי' להן שנת אורה גם בגשמיות; וכאשר יפעלו הרחבה ברוחניות — תהי' להן ולבני ביתן הרחבה בכל עניניהם הגשמיים, על כל השנה כולה.

* * *

[במהלך ההתוועדות צוה כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניגוני רבותינו נשיאינו, ובסיום ההתוועדות צוה לנגן ניגון אדמו"ר הזקן בן ד' הבכות (בבא הד' — ג"פ).

(84) תהלים מה, יד.

(85) גדרים סו, א.

(86) ראה ויצא כט, יז.

(87) ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קפח ואילך.

(88) ראה לקו"ש חל"א ע' 96. וש"נ.

(81) רות ד, יא.

(82) ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא.

ועוד.

(83) ראה גם שיחת ש"פ בראשית

(התוועדות ב) דאשתקד סל"ב (תו"מ ח"י"ח ע')

(149). וש"נ.

לאחרי ברכת המזון, תפלת ערבית והבדלה, נתן בידו הק' לכאו"א מהנאספים מ"כוס של ברכה".

טרם צאתו אמר:

שיהי' חורף שמח⁵⁹, ולהמשיך זאת על כל השנה כולה, ושברוב ממש תהי' הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו.

